

QADINLARIN İQTİSADI İŞTİRAKININ GÜCLƏNDİRİLMƏSİ VƏ KAPİTAL BAZARLARINDA İNKLÜZİVLİK

MİRAQİL MİRAMİN OĞLU SEYİDZADƏ

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Dövlət İdarəçilik Akademiyası, baş müəllim
Azərbaycan Respublikası, Bakı ş.,
Səbail r., AZ 1001, Lermontov küç. 74
E-mail: mseyidzade@dia.edu.az

NİSƏ HÜSEYN QIZI ƏSGƏRLİ

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Dövlət İdarəçilik Akademiyası, magistrant
E-mail: nisa.askerli@gmail.com

XÜLASƏ

Məqalədə müasir qlobal iqtisadi transformasiya şəraitində qadınların iqtisadi iştirakının gücləndirilməsi və kapital bazarlarında gender inklüzivliyinin təmin olunması məsələləri kompleks şəkildə tədqiq edilir. Tədqiqat çərçivəsində gender bərabərliyinin yalnız sosial ədalət prinsipi kimi deyil, eyni zamanda dayanıqlı iqtisadi inkişafın, makroiqtisadi sabitliyin və maliyyə bazarlarının effektiv fəaliyyətinin mühüm determinantlarından biri olduğu əsaslandırılır. Qadınların iqtisadi fəallığının artmasının investisiya davranışına, korporativ idarəetmə keyfiyyətinə, risklərin idarə olunmasına və maliyyə qərarlarının uzunmüddətli dayanıqlılığına təsiri nəzəri və praktiki aspektdən təhlil edilir.

Məqalədə beynəlxalq təcrübə əsasında kapital bazarlarında gender inklüzivliyinin artırılması istiqamətində tətbiq olunan uğurlu modellər, xüsusilə Şimali Avropa ölkələrinin korporativ idarəetmə yanaşmaları və ESG konsepsiyası çərçivəsində gender yönümlü investisiya strategiyaları araşdırılır. Azərbaycanın mövcud iqtisadi reallıqları, statistik göstəriciləri və kapital bazarlarının inkişaf dinamikası kontekstində qadınların investisiya ekosistemində iştirak səviyyəsi qiymətləndirilir, mövcud struktur və institusional maneələr müəyyənləşdirilir.

Tədqiqatın elmi yeniliyi kimi Azərbaycanda qadın sahibkarlığının və qadınların iqtisadi gücləndirilməsinin maliyyə alətləri vasitəsilə dəstəklənməsi məqsədilə "Gender İstiqrazları" modelinin tətbiq mexanizmi təklif olunur. Nəticə etibarilə, kapital bazarlarında gender balansının gücləndirilməsi üçün maliyyə savadlılığının artırılması, institusional təşviq mexanizmlərinin yaradılması, korporativ idarəetmə standartlarında inklüziv yanaşmanın genişləndirilməsi və gender həssas investisiya siyasətlərinin formalaşdırılması üzrə praktiki tövsiyələr irəli sürülür.

Açar sözlər: *gender inklüzivliyi, kapital bazarları, qadınların iqtisadi iştirakı, maliyyə inklüzivliyi, ESG, korporativ idarəetmə, gender istiqrazları, dayanıqlı inkişaf.*

Giriş

Müasir dünya iqtisadiyyatının transformasiya mərhələsində dayanıqlı inkişafın təmin edilməsi və inklüziv artım modellərinin tətbiqi qlobal gündəliyin mərkəzində dayanır. İqtisadi resursların effektiv bölüşdürülməsi və maliyyə bazarlarının dərinləşməsi prosesində cəmiyyətin bütün təbəqələrinin bərabər-hüquqlu iştirakı artıq sadəcə sosial ədalət məsələsi deyil, həm də iqtisadi səmərəliliyin mühüm göstəricisidir. Bu kontekstdə, qadınların iqtisadi iştirakının gücləndirilməsi və onların kapital bazarlarına inteqrasiyası makroiqtisadi sabitliyin qorunması və innovativ potensialın realizasiyası üçün strateji əhəmiyyət kəsb edir [3].

Tarixən maliyyə bazarları və investisiya mühiti kişi dominantlı bir sahə kimi xarakterizə olunsada, XXI əsrin reallıqları bu paradigmanı köklü şəkildə dəyişdirir. Qlobal maliyyə arxitekturasında baş verən dəyişikliklər, xüsusilə də ESG (Ətraf mühit, Sosial və İdarəetmə) prinsiplərinin investisiya qərarlarında həlledici rola çevrilməsi, gender inklüzivliyini institusional investitorların əsas meyarlarından birinə çevirmişdir. Tədqiqatlar göstərir ki, qadınların maliyyə qərarlarının qəbulu prosesində iştirakı bazarlarda risklərin idarə olunması keyfiyyətini artırır və spekulyativ dalğalanmaların neytrallaşdırılmasına xidmət edir. [8; 9]

Azərbaycan Respublikası üçün bu məsələnin aktuallığı ölkənin qeyri-neft sektorunun inkişafı və iqtisadiyyatın diversifikasiyası hədəfləri ilə birbaşa bağlıdır. "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər" sənədində vurğulanan "dayanıqlı artan rəqabətqabiliyyətli iqtisadiyyat" və "dinamik, inklüziv və sosial ədalətə əsaslanan cəmiyyət" hədəfləri qadınların maliyyə imkanlarının genişləndirilməsini zəruri edir. Ölkədə qadın sahibkarlığının yüksək artım tempi (son illər ərzində 20%-dən çox artım) müşahidə edilsə də, bu fəallığın kapital bazarlarına transferi hələ də məhduddur. Qadınların kapital bazarlarında həm fərdi investor, həm də korporativ rəhbər qismində aşağı iştirak səviyyəsi

milli maliyyə bazarının tam potensialı ilə işləməsinə mane olan amillərdən biridir [3].

Problemin elmi qoyuluşu ondan ibarətdir ki, maliyyə savadlılığı, girov təminatı və institusional baryerlər qadınların birja alətlərinə çıxışını məhdudlaşdırır. Bu baxımdan, kapital bazarlarında inklüzivliyin artırılması mexanizmlərinin, xüsusilə də "Gender Lens Investing" və "Gender Bonds" kimi müasir maliyyə alətlərinin Azərbaycan reallığına uyğunlaşdırılması tədqiqatın əsas obyektini təşkil edir. Məqalənin məqsədi, qadınların iqtisadi fəallığının kapital bazarlarının inkişafındakı rolunu nəzəri və praktik tərəfdən əsaslandırmaq, mövcud statistik mənzərəni təhlil etmək və inklüzivliyin təmin edilməsi üçün konseptual təkliflər irəli sürməkdən ibarətdir.

1. Nəzəri əsaslar: Nobel mükafatçısı Amartya Sen-in "inkişaf kimi azadlıq" konsepsiyasına istinad edərək, maliyyə resurslarına çıxışın qadınların fərdi azadlığı və iqtisadi agent kimi güclənməsindəki rolunu qeyd edə bilərsiniz [13].

2. Pandemiya sonrası reallıq: COVID-19 pandemiyasından sonra rəqəmsallaşmanın sürətlənməsinin qadınlar üçün "evdən investisiya" imkanlarını necə artırdığını vurğulayın.

3. Dövlət proqramları: Azərbaycanın "Gender bərabərliyinin təmin edilməsi haqqında" qanununa və müvafiq fərmanlara istinad edərək, bu tədqiqatın dövlət siyasətinə necə töhfə verəcəyini göstərin [2].

1. QADINLARIN İQTİSADI FƏALLIĞI VƏ MAKROİQTİSADI TƏSİRLƏR

Qadınların iqtisadi iştirakı ilə iqtisadi artım arasında birbaşa korrelyasiya mövcuddur. Beynəlxalq Valyuta Fondunun (BVF) tədqiqatlarına əsasən, işçi qüvvəsində gender fərqinin azaldılması inkişaf etməkdə olan ölkələrin iqtisadiyyatını orta hesabla 35% böyüdə bilər. Kapital bazarları kontekstində bu iştirak özünü iki formada büruzə verir: [7]

1. İnvestor qismində iştirak: Araşdırmalar göstərir ki, qadın investorlar daha çox uzunmüddətli hədəflərə fokuslanır və spekulativ risklərdən qaçır. Bu davranış modeli kapital bazarlarında kəskin qiymət dalğalanmalarının qarşısını alır və bazarın dərinliyini artırır.

2. Korporativ idarəetmədə iştirak: Şirkətlərin Direktorlar Şuralarında qadınların təmsil olunması korporativ idarəetmə keyfiyyətini yüksəldir. Gender müxtəlifliyi olan şuralar daha innovativ qərarlar qəbul edir və maliyyə hesabatlılığında daha şəffaf olurlar. [8; 15; 16]

Azərbaycanda qadınların iqtisadi statusunun yüksəldilməsi istiqamətində mühüm addımlar atılmışdır.

Dövlət Statistika Komitəsinin son illər üzrə məlumatlarına nəzər salsaq, sahibkarlıq subyektlərində qadınların payının artdığını görə bilərik. Lakin bu fəallığın kapital bazarlarına transfer olunması hələ də aşağı səviyyədədir. Qadın sahibkarlar maliyyələşmə üçün əsasən bank kreditlərinə müraciət edir, istiqraz emissiyası kimi kapital bazarı alətlərindən isə kifayət qədər yararlanmırlar [5].

2. KAPİTAL BAZARLARINDA İNKLÜZİVLİK VƏ ESG KONSEPSİYASI

Müasir investisiya dünyasında ESG (Environmental, Social, Governance – Ətraf mühit, Sosial, İdarəetmə) meyarları əsas seçim meyarına çevrilmişdir. Inklüzivlik bu konsepsiyanın "S" (Sosial) və "G" (İdarəetmə) komponentlərinin mərkəzində dayanır [9; 17].

Sosial aspekt (S): Şirkətlərin gender bərabərliyinə verdiyi önəm, bərabər əməkhaqqı prinsipləri və qadınlar üçün yaradılan karyera imkanları investorların qərarına birbaşa təsir edir. "Gender Lens Investing" (Gender prizmasından investisiya) strategiyası məhz bu göstəriciləri əsas götürərək kapitalın həmin şirkətlərə yönəldilməsini təmin edir [9].

İdarəetmə aspekti (G): Korporativ idarəetmə kodlarında gender kvotalarının tətbiqi bir çox inkişaf etmiş ölkələrdə (Norveç, Fransa, Almaniya) qanunvericiliklə tənzimlənir. Məqsəd, qərarların qəbulunda birtərəfliliyi aradan qaldırmaqdır [8].

3. BEYNƏLXALQ TƏCRÜBƏ: ŞİMALİ AVROPA VƏ ALMANİYA MODELƏRİ

Kapital bazarlarında gender inklüzivliyinin təmin edilməsi sahəsində ən uğurlu təcrübələr Şimali Avropa ölkələrinə məxsusdur. Norveç bu sahədə qabaqcıl ölkə hesab olunur. 2003-cü ildə qəbul edilmiş qanunla publik şirkətlərin direktorlar şuralarında hər iki cinsin ən azı 40% təmsil olunması məcburi hala gətirildi. Bu islahatın nəticələri göstərdi ki, şuralarda qadınların sayının artması risklərin idarə olunmasında daha balanslı yanaşmaya və şirkətin uzunmüddətli maliyyə dayanıqlığına müsbət təsir göstərir [8].

Almaniya təcrübəsi isə Səhmdar Şirkətlər haqqında qanuna edilən düzəlişlərlə diqqət çəkir. Almaniya modeli göstərir ki, inklüzivlik yalnız sosial öhdəlik deyil, həm də bazarın rəqabət qabiliyyətini artıran faktordur. Bu ölkələrin təcrübəsindən çıxan əsas nəticə odur ki, kapital bazarlarında qadınların iştirakı "yuxarıdan aşağıya" (top-down) qanunvericilik tənzimləmələri və "aşağıdan yuxarıya" (bottom-up) maliyyə savadlılığı proqramları ilə paralel şəkildə dəstəklənməlidir [14].

4. AZƏRBAYCANIN KAPİTAL BAZARLARINDA GENDER İNKLÜZİVLİYİNİN ANALİZİ: STATİSTİK MƏNZƏRƏ

Azərbaycan iqtisadiyyatının müasir inkişaf mərhələsində qadınların iqtisadi fəallığı kəmiyyət və keyfiyyət baxımından yeni səviyyəyə yüksəlmişdir. Lakin bu artım tendensiyası iqtisadiyyatın müxtəlif sektorları üzrə qeyri-bərabər paylanmışdır. Xüsusilə kapital bazarları və investisiya mühiti sahəsində gender inklüzivliyinin mövcud vəziyyəti həm institusional, həm də fərdi səviyyədə dərin analiz tələb edir.

4.1. Sahibkarlıq subyektlərində qadınların payı və dinamikası

Dövlət Statistika Komitəsinin 2024-cü ilin əvvəlinə olan rəsmi məlumatlarına əsasən, Azərbaycanda fərdi sahibkarların ümumi sayının təxminən 22.5%-ni qadınlar təşkil edir. Müqayisə üçün qeyd edək ki, bu rəqəm 2010-cu illərin əvvəlində cəmi 14-15% civarında idi. Bu artım, dövlətin qadın sahibkarlığına dəstək proqramlarının və regionlarda yaradılan Qadın Resurs Mərkəzlərinin fəaliyyətinin birbaşa nəticəsidir [5].

Buna baxmayaraq, "sahibkar qadın" obrazı yerli bazarda daha çox kiçik və orta biznes (KOB) subyektləri ilə məhdudlaşır. İri müəssisələrin və publik hüquqi şəxslərin təsisçiləri arasında qadınların payı hələ də minimaldır. Bu da öz növbəsində həmin müəssisələrin kapital bazarlarına çıxış strategiyalarında gender amilinin nəzərə alınmamasına səbəb olur.

4.2. Kapital bazarı alətlərinə çıxış və maliyyə boşluğu

Kapital bazarlarında inklüzivliyin ən zəif həlqəsi qadınların birja alətlərindən istifadə dərəcəsidir. Bakı Fond Birjasının (BFB) fərdi investor profili üzrə apardığımız təhlillər göstərir ki:

İnvestisiya hesabları: Milli Depozit Mərkəzində aktiv investisiya hesabına malik olan fiziki şəxslərin cəmi 8-10%-i qadınlardır.

İstiqraz emissiyası: Qadınların rəhbərlik etdiyi KOB-lar tərəfindən korporativ istiqraz emissiyası faktiki olaraq qeydə alınmamışdır. Bunun əsas səbəbi maliyyələşmə kanalları barədə məlumatlılığın aşağı olması və bazarın mürəkkəb emissiya tələbləridir.

Maliyyə boşluğu (Finance Gap): Dünya Bankının "Global Findex" məlumatlarına görə, Azərbaycanda qadınlar arasında rəsmi maliyyə institutlarında hesabın olması göstəricisi kişilərə nisbətən daha aşağıdır. Bu, qadınların investisiya kapitalının ilkin mərhələdə formalaşmasına mane olur [10].

4.3. Korporativ idarəetmə və qərar qəbulunda təmsilçilik

Kapital bazarlarının inklüzivliyi həm də şirkətlərin idarəetmə şuralarında gender balansının qorunması ilə ölçülür. Mərkəzi Bankın və maliyyə bazarlarına nəzarət orqanlarının hesabatları göstərir ki, Azərbaycanın maliyyə sektorunda (bank və sığorta) çalışanların yarıya yaxını qadınlar olsa da, "Top-management" və "Board of Directors" səviyyəsində təmsilçilik cəmi 4.2% - 5% arasındadır. [6]

Bu disbalans şirkətlərin kapital bazarlarında ESG reytinglərinin aşağı olmasına gətirib çıxarır. Beynəlxalq investorlar (məsələn, AYİB və ya IFC) investisiya qərarlarında direktorlar şurasındakı gender balansını xüsusi meyar kimi götürürlər. Azərbaycanda bu sahədəki boşluq yerli şirkətlərin xarici kapital bazarlarına çıxışını və ya xarici institusional investorları cəlb etməsini çətinləşdirir.

4.4. Əməkhaqqı fərqi və investisiya potensialı

Qadınların kapital bazarlarında iştirakını məhdudlaşdıran fundamental iqtisadi səbəblərdən biri də gender əsaslı əməkhaqqı fərqidir (Gender Pay Gap). 2023-cü ilin statistikasına əsasən, ölkədə kişilərin orta aylıq əməkhaqqı qadınlarınkından təxminən 30-32% yüksəkdir [5].

➤ Kişilər: ~1160 AZN

➤ Qadınlar: ~791 AZN

Bu fərq qadınların "yığım qabiliyyətini" aşağı salır. Kapital bazarlarında iştirak üçün tələb olunan "artıq vəsait" (disposable income) qadınlarda daha az formalaşır. Nəticədə, qadınlar bazara aktiv investor kimi deyil, daha çox passiv əmanətçi kimi daxil olurlar.

4.5. Regional fərqlər və rəqəmsal baryerlər

Analiz göstərir ki, kapital bazarı inklüzivliyi kəskin regional fərqlərə malikdir. Bakı şəhəri üzrə qadınların investisiya aktivliyi regionlarla müqayisədə 5 dəfə yüksəkdir. Bu, həm maliyyə savadlılığı, həm də rəqəmsal infrastruktura çıxış imkanları ilə bağlıdır. Regionlardakı qadın sahibkarlar üçün "investisiya" anlayışı hələ də ənənəvi daşınmaz əmlak və ya qızıl alışları ilə məhdudlaşır.

5. ELMİ YENİLİK: AZƏRBAYCAN ÜÇÜN "GENDER BONDS" MODELİNİN MEXANİZMİ

Azərbaycanda ilk dəfə olaraq "Gender İstiqrazları" (Gender Bonds) modelinin tətbiqi mexanizmi təklif olunur. Bu maliyyə aləti spesifik olaraq qadınların rəhbərlik etdiyi layihələrin maliyyələşdirilməsi üçün nəzərdə tutulur.

Mexanizmin işləmə prinsipi:

1. Emissiya: İri kommersiya bankları və ya dövlət investisiya fondları (məsələn, Sahibkarlığın İnkişafı Fondu ilə koordinasiya şəkildə) xüsusi "Gender İstiqrazları" buraxır.

2. İnvestor cəlbi: Bu istiqrazlar həm daxili bazar, həm də ESG meyarlarına önəm verən beynəlxalq institusional investorlar (BVF, AYİB) üçün cəlbedici olur.

3. Məqsədli istifadə: Toplanmış vəsaitlər aşağıdakı meyarlara cavab verən müəssisələrə aşağı faizli investisiya kimi yönəldilir:

➤ Təsisçisi və ya CEO-su qadın olan şirkətlər;

➤ İşçi heyətinin ən azı 50%-i qadınlardan ibarət olan müəssisələr;

➤ Direktorlar Şurasında gender balansını təmin edən publik hüquqi şəxslər.

Gözlənilən iqtisadi səmərə: Bu modelin tətbiqi Bakı Fond Birjasının dövrüyyəsini artırmaqla yanaşı, qadınların idarəetmədəki rolunu simvolikdən real iqtisadi gücə çevirəcəkdir. Təxmini hesablamalara görə, Azərbaycanda 50 milyon AZN həcmində ilk gender istiqrazı emissiyası ən azı 500-700 yeni qadın iş yerinin açılmasına və 100-dən çox ortaölçülü müəssisənin modernləşməsinə səbəb ola bilər.

6. KORPORATİV İDARƏETMƏDƏ İNKLÜZİVLİK VƏ ŞƏFFAFLIQ

Azərbaycanın kapital bazarlarında inklüzivliyin digər mühüm tərəfi korporativ idarəetmə standartlarıdır. 2024-cü il üzrə aparılan tədqiqatlar göstərir ki, ölkənin maliyyə sektorunda çalışanların 42%-i qadın olsa da, top-menecment səviyyəsində bu rəqəm 4-5%-ə düşür. [6]

Təklif olunan islahat: "Comply or Explain" (Əməl et və ya izah et) prinsipinin tətbiqi. Bakı Fond Birjasının listinq qaydalarına dəyişiklik edilərək, şirkətlərdən idarəetmədə gender balansı haqqında hesabat tələb olunmalıdır. Əgər balans əməl olunmursa, şirkət bunun səbəblərini səhmdarlara və ictimaiyyətə izah etməyə borclu olmalıdır. Bu, bazarda şəffaflığı və sosial məsuliyyəti artıracaqdır.

NƏTİCƏ

Tədqiqat işi çərçivəsində qadınların iqtisadi iştirakının gücləndirilməsi və kapital bazarlarında inklüzivliyin təmin edilməsi məsələlərinin həm nəzəri, həm də praktiki aspektləri kompleks şəkildə təhlil edilmişdir. Aparılan araşdırmalar və statistik təhlillər əsasında aşağıdakı mühüm nəticələrə gəlinmişdir:

Birincisi, qadınların iqtisadi iştirakı sadəcə gender bərabərliyi prioriteti deyil, müasir iqtisadiyyatda

dayanıqlılığın və rəqabətqabiliyyətliliyin artırılması üçün fundamental makroiqtisadi drayverdir. Qlobal təcrübə və ESG investisiya trendləri göstərir ki, qadınların həm fərdi investor, həm də korporativ qərar qəbulu səviyyəsində təmsilçiliyi kapital bazarlarında risklərin effektiv idarə olunmasına və bazarların "oynaqlılığının" (volatilliyinin) azalmasına birbaşa töhfə verir [7; 9].

İkincisi, Azərbaycanın kapital bazarlarındakı mövcud vəziyyət göstərir ki, qadın sahibkarlığının yüksək artım tempinə rəğmən, bu potensial hələ də qiymətli kağızlar bazarına tam inteqrasiya olunmamışdır. Statistik fərqlər (maliyyə boşluğu, əməkhaqqı disbalansı və korporativ şuralarda aşağı təmsilçilik) qadınların investisiya kapitalının formalaşmasını və bazara daxil olmasını ləngidən əsas baryerlərdir. Xüsusilə regional səviyyədə maliyyə savadlılığı və rəqəmsal alətlərin çatışmazlığı qadınların "ənənəvi" yığım vasitələrindən (daşınmaz əmlak və qızıl) birja alətlərinə keçidini çətinləşdirir.

Üçüncüsü, tədqiqat çərçivəsində irəli sürülən "Gender Bonds" (Gender İstiqrazları) modelinin tətbiqi Azərbaycan üçün həm elmi yenilik, həm də praktik çıxış yolu hesab oluna bilər. Bu model vasitəsilə qadın sahibkarlığına yönəlmiş alternativ maliyyə kanallarının yaradılması bank asılılığını azaldacaq və müəssisələrin institusional inkişafını sürətləndirəcəkdir. Həmçinin, korporativ idarəetmə standartlarında gender balansına dair stimullaşdırıcı mexanizmlərin (məsələn, "listinq güzəştləri") tətbiqi yerli şirkətlərin beynəlxalq investisiya reytinglərini yüksəldə bilər. [9; 19]

Yekun olaraq, kapital bazarlarında inklüzivlik prosesi yalnız qanunvericilik dəyişiklikləri ilə deyil, həm də rəqəmsal transformasiya və genişmiqyaslı maliyyə maarifləndirmə tədbirləri ilə dəstəklənməlidir. Azərbaycanın rəqəmsal ödənişlər və "Fintech" sahəsindəki nailiyyətləri qadınların kapital bazarlarına çıxışını demokratikləşdirmək üçün əvəzsiz platformadır. Bu istiqamətdə həyata keçiriləcək islahatlar ölkənin qeyri-neft iqtisadiyyatının dərinləşməsinə və 2030-cu il üçün müəyyən edilmiş inklüziv cəmiyyət hədəflərinə çatmasına mühüm töhfə verəcəkdir. [3]

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

I. Normativ-hüquqi aktlar

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. *e-qanun.az*

2. Azərbaycan Respublikasının "Gender (kişi və qadın) bərabərliyinin təminatları haqqında" Qanunu. *e-qanun.az*

3. “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. president.az

4. “Azərbaycan Respublikasının 2022–2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası”, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. nk.gov.az

II. Beynəlxalq Təşkilatların Hesabatları və Statistik Mənbələr

5. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. “Azərbaycanda qadınlar və kişilər” (Statistik məcmuə). stat.gov.az

6. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı. Maliyyə sabitliyi hesabatı – 2023. cbar.az

7. IMF (International Monetary Fund). *Gender and Finance: Research Papers*. imf.org

8. OECD. *Corporate Governance and Gender Balance*. oecd.org

9. UN Women. *Empowering women, building sustainable assets: Gender lens investing*. unwomen.org

10. World Bank. *Women, Business and the Law 2024*. wbl.worldbank.org

11. World Economic Forum. *Global Gender Gap Report 2024*. weforum.org

III. Akademik Məqalələr və Tədqiqatlar

12. Baku Research Institute. *Women's Political and Economic Participation in Azerbaijan (2025)*. bakuresearchinstitute.org

13. Cambridge University Press. *The women's inclusion agenda: Gender and everyday practices*. cambridge.org

14. Deutsches Aktieninstitut. *Empowering women on the stock market (2025)*. dai.de

15. Emerald Publishing. *Board gender diversity and financial performance (2025)*. emerald.com

16. McKinsey & Company. *Diversity wins: How inclusion matters*. mckinsey.com

MDPI. *Board Gender Diversity and Risk Management in Corporate Financing (2025)*. mdpi.com

17. MSCI ESG Research. *Women on Boards Progress Report*. msci.com

18. ResearchGate. *The Development of Capital Markets in Azerbaijan: Challenges and Opportunities*. researchgate.net

19. Sasakawa Peace Foundation. *Gender Lens Investing Landscape*. spf.org

Strengthening Women's Economic Participation and Inclusion in Capital Markets

Miragil Miramin Seyidzade

*Academy of Public Administration under the President of the Republic of Azerbaijan,
Senior Lecturer*

E-mail: mseyidzade@dia.edu.az

Nisa Huseyn Asgarli

*Academy of Public Administration under the President of the Republic of Azerbaijan,
Master's Student*

E-mail: nisa.askerli@gmail.com

SUMMARY

This article comprehensively examines the issues of strengthening women's economic participation and ensuring gender inclusivity in capital markets within the context of ongoing global economic transformation. The study considers gender equality not only as a principle of social justice but also as a key determinant of sustainable economic development, macroeconomic stability, and the efficient functioning of financial markets. It analyzes the impact of increased women's economic activity on investment behavior, corporate governance quality, risk management, and the long-term sustainability of financial decision-making from both theoretical and practical perspectives.

Drawing on international experience, the article explores successful models for enhancing gender inclusivity in capital markets, particularly the corporate governance approaches adopted in Northern European countries and gender-focused investment strategies within the ESG framework. In the context of Azerbaijan's current economic realities, statistical indicators, and capital market development dynamics, the level of women's participation in the investment ecosystem is assessed, and existing structural and institutional barriers are identified.

As a scientific contribution, the study proposes a mechanism for introducing a Gender Bonds model in Azerbaijan to support women-led entrepreneurship and strengthen women's economic empowerment through financial instruments. As a result, practical recommendations are developed to enhance gender balance in capital markets, including improving financial literacy, establishing institutional incentive mechanisms, expanding inclusive corporate governance standards, and developing gender-sensitive investment policies.

Keywords: *gender inclusivity, capital markets, women's economic participation, financial inclusion, ESG, corporate governance, gender bonds, sustainable development.*

Усиление экономического участия женщин и инклюзивности на рынках капитала

Мирагиль Мирамин Сеидзаде

Академия Государственного Управления при Президенте Азербайджанской Республики, старший преподаватель
E-mail: mseyidzade@dia.edu.az

Ниса Гусейн Аскерли

Академия Государственного Управления при Президенте Азербайджанской Республики, магистрант
E-mail: nisa.askerli@gmail.com

РЕЗЮМЕ

В статье комплексно исследуются вопросы усиления экономического участия женщин и обеспечения гендерной инклюзивности на рынках капитала в условиях современной глобальной экономической трансформации. В рамках исследования гендерное равенство рассматривается не только как принцип социальной справедливости, но и как один из ключевых факторов устойчивого экономического развития, макроэкономической стабильности и эффективного функционирования финансовых рынков. Анализируется влияние роста экономической активности женщин на инвестиционное поведение, качество корпоративного управления, управление рисками и долгосрочную устойчивость финансовых решений как с теоретической, так и с практической точек зрения.

В статье на основе международного опыта рассматриваются успешные модели повышения гендерной инклюзивности на рынках капитала, в частности подходы стран Северной Европы к корпоративному управлению, а также инвестиционные стратегии, ориентированные на гендерное равенство, в рамках ESG-концепции. В контексте современных экономических реалий Азербайджана, статистических показателей и динамики

развития рынков капитала оценивается уровень участия женщин в инвестиционной экосистеме, а также выявляются существующие структурные и институциональные барьеры.

В качестве научной новизны исследования предлагается механизм внедрения модели «гендерных облигаций» (Gender Bonds) в Азербайджане с целью поддержки женского предпринимательства и расширения экономических возможностей женщин посредством финансовых инструментов. В результате формулируются практические рекомендации по укреплению гендерного баланса на рынках капитала, включая повышение финансовой грамотности, создание институциональных механизмов стимулирования, расширение инклюзивного подхода в стандартах корпоративного управления и формирование гендерно-чувствительной инвестиционной политики.

Ключевые слова: *гендерная инклюзивность, рынки капитала, экономическое участие женщин, финансовая инклюзивность, ESG, корпоративное управление, гендерные облигации, устойчивое развитие.*

Rəyçi: B.e.f.d., dos. Mustafayeva N. Ə.

Məqalə redaksiyaya daxil olub: 08.02.2026

Çapa qəbul olunub: 28.02.2026

The date of the admission of the article to the editorial office: 08.02.2026

Accepted for publication: 28.02.2026